

UNIVERZITA KOMENSKÉHO
FAKULTA MATEMATIKY, FYZIKY A INFORMATIKY

Mlynská dolina
842 48 Bratislava 4
Slovakia

predseda
AKADEMICKÉHO SENÁTU FAKULTY

Prof. RNDr. Zuzana Dubníčková, DrSc.
predsedníčka ASUK

Vec: Námety členov Akademického senátu FMFI UK k pripravovanej novele Zákona o VŠ.

Vážená pani predsedníčka ASUK

týmto listom si dovoľujem reagovať na Vašu výzvu na predkladanie námietok k pripravovanej novele o VŠ. Akademický senát našej fakulty sa všetkými týmito námietkami bude zaoberať na svojom riadnom zasadnutí dňa 2.5.2011.

Pripomienky Doc. RNDr. Romana Ďurikoviča, PhD k novele:

ad 3) Akreditačná komisia ani MS nemalo odvahu sankcionovať univerzity, ktoré neplnili alebo podliehali kritériam z jednoduchej dôvody, vždy sa niečo najde na inej univerzite a použije sa to ako vidieť pri rozhodovaní. Preto tvrdenie v novele, že "Ak pri uskutočňovaní študijných programov v danom stupni a študijnom odbore na príslušnej fakulte / vysokej škole budú zistené opakované závažné nedostatky, bude ..." nebude NIKDY naplnené a teda k realizácii dôsledkov nedojde. Upozorňujem aj na slovíčko opakované, teda môžu byť opakované do nekonečna. Formulácia je už teraz vágna, tak nemyslím, že navrhovatelia to so sankciami myslia vážne.

Ad 4) "musí byť obsadená pozícia funkčného profesora(ov), v prípade prvého stupňa aspoň funkčného docenta(ov), zodpovedajúceho(cich) za kvalitu a rozvoj študijných programov," je celkom možné, že Prof. sociálnych vied bude môcť rúciť za kvalitu programov z technických smerov, tam kde nebudú mať Prof. z odboru. Riesia sa prelieťavi Prof., ktorí budú pracovať na viacerých školách?

Ad 7) "Súčasťou akreditácie bude aj posúdenie požiadaviek na obsadenie miest vysokoškolských učiteľov a ich dodržiavanie." požiadavky sa zverejňujú pri zverejnení výberového konania inak nie sú známe.

Ad 14) "významných odborníkov, a to aj zo zahraničia" mám obavu, že posudky zo zahraničia pri realizácii dopadnú, tak ako posudky zahraničných oponentov v APVV.

Ad 18) "O akreditácii bude rozhodovať ministerstvo na základe návrhu Akreditačnej komisie." tak toto je dôvod na to, že k sankciám nedojde, lebo je tu možnosť politického lobingu, čo bolo doteraz. vid. bod 3.

ad 25) "(návrh je 3000 EURO)" navrhuje poplatok odvodiť relatívne k minimálnej mzde. Lebo sa bude meniť zákon pri každom poplatku.

Ad 32. "Na obsadenie funkcie docenta a profesora nebude potrebné mať vedecko-pedagogický titul docent alebo profesor." "náročnosťou zodpovedať kritériám" Problem je, ze kriteria si stanovily VR tej univerzity a potom si aj prijme cloveka a dostane zo statneho rozpoctnu na takeho Prof. aj peniaze. A takyto Prof. bude moct splnit aj pozioadavky v bode 4. A mam tu hned tri problemy. Ak by si univerzita mala urcovat kto bude prof. tak zrusme menovanie prezidentom a nech si univ. platia sojich prof. z limitovaného balika financii a nie z balika co nema dno.

Navrh neriesi Akademický senát vysokej školy, ktorý ma veľke pravomoci, ale malú zodpovednosť čim má rektor zviazané ruky.

Spracované pripomienky Doc. RNDr. Andreja Ferka, PhD k novele:

Zákon nebude obsahovať ako podmienku na riadne skončenie štúdia iné štátne skúšky ako obhajobu záverečnej práce. Zrušenie povinnosti štátnice určite neprospeje ku kvalite vzdelávania na Slovensku.

Kvalita našej práce závisí aj od kvality informacného prostredia, ktoré nám viac prekáža ako pomáha: stali sme sa o.i. neplatenými brigadníkmi na vkladanie dát do AIS a na nerozumenie odsudnými používateľmi Sofie, výstupy z týchto programov neľahčujú ani komunikáciu ani zostavenie záverečných správ projektov.

Ak sa kvalita vzdelávania má merať európskou úrovňou, mali by sa adekvátne zdvihnúť aj platy. Financovanie školstva sa má v štátnom rozpočte povinne stanoviť na percentuálnom priemere EÚ. Peniaze na riešenie projektov majú byť na fakulte 1. januára daného roku. Čele rozhodovanie o grantoch sa má posunúť o pol roka, aby sa odstránila absurdita, že od januára riešime, no nevieme, ani za aké peniaze ani kedy budú.

Zákon neidentifikuje mieru byrokratickej zátazy učiteľov ani filtre na jej znížovanie či odstránenie. Inak povedané, robíme zadarmo plno činností mimo pracovnej naplny.

V zákone chyba *sabbatical leave*, čiže rok voľna raz za sedem, na písanie knihy a pod. Aj dotácie na vydávanie monografií a učebníc. Učiteľ podľa tohto nového zákona nie je autor, hodný podpory a ochrany, hoci sa podľa publikácií neprestajne hodnotí.

Sumárne, novela popri riešení niektorých nezrovnalostí nezmenila doterajší nekvalitný prístup ku tvorivosti učiteľov a vedeckých pracovníkov, nechráni ani ich čas ani energiu, čiže vníma ich ako pasívnu masu tých, čo majú zákon poslúchať.

Naopak, novela zákona si vonkoncom nevsima prebujnený byrokratický mechanizmus, ktorého jediným cieľom je neprestajne odovodňovať potrebu vyššieho počtu byrokratov.

Na zasadnutí 24.1. si AS FMFI UK osvojil spoločné stanovisko:

V paragrafe 23, čl. 2, za pís. h) doplniť písmeno i)

"Fakulty so samostatným hospodárením spravujú proces verejného obstarávania (v zmysle paragrafu 17, čl. 3) v prípade, že ich k tomu zmocní verejná vysoká škola, ktorej sú súčasťou."

Zdôvodnenie: Hoci zákon o VŠ explicitne nezakazuje verejným vysokým školám delegovať právo organizovať verejné obstarávanie samostatne hospodáriacim fakultám, nie je to v ňom ani explicitne dovolené. Fakulty, ktoré majú špecifické potreby obstarávania (napr. výpočtové zariadenia, chemikálie, prístroje) si dokážu proces verejného obstarávania zabezpečiť s vysokou mierou efektivity. Efektivitou obstarávania je pritom nutné rozumieť nielen najnižšiu ponúkanú cenu v čase uzavretia obstarávania, ale aj neskoršie indukované náklady fakúlt a ich pracovníkov (neefektívne a neskoršie dodávky materiálu a pod.).

V druhej časti pripomienok predkladám individuálne podnetmi členov senátu a akademickej obce. Tieto námety Vám predkladám v prílohe ako individuálne podnety, ktoré by tvorcovia novely mohli vziať do úvahy.

Individuálne podnety členov senátu a akademickej obce FMFI UK

Podnety prof. Brunovského k novelizácii Zákona 131/2002 o vysokých školách

Východiská

1. *Vo svojich podnetoch sa obmedzím na vecné akademické otázky, ktoré je aspoň v princípe možné riešiť novelou. Vyhnem sa teda jednak napríklad otázkam organizačným, otázkam financovania. Rovnako sa nesnažím o implementáciu podnetov do textu novely, ktorú ponechávam kvalifikovaným.*
2. *Všeobecným nedostatkom Zákona 131/2002 (ďalej „Zákon“) je, že je priveľmi podrobný a kodifikuje veci, ktoré by bolo možné ponechať na úpravy nižšieho stupňa, prípadne na samotné vysoké školy. Tým zamedzuje vysokým školám pružne a operatívne reagovať na vývoj a požiadavky trhu.*
3. *Koncepcia pravidelnej komplexnej akreditácie jednotlivých študijných programov je administratívne mimoriadne náročná ako pre pracovníkov vysokých škôl, tvoriacich akreditačné spisy, tak aj pre Akreditačnú komisiu. Prvým odoberá neúmerne veľký objem času, ktorý nemôžu venovať svojmu vlastnému poslaniu - výučbe a vede. Akreditačná komisia zasa nemôže venovať jednotlivým študijným programom toľko času, aby jej rozhodovanie nebolo iba formálne.*
4. *Trojstupňový systém vysokoškolského vzdelávania v duchu Boloňskej konvencie formálne kopíruje americký (a sčasti aj britský), avšak bez pochopenia jeho vecných odlišností. Kým na Slovensku (ako aj vo väčšine kontinentálnej Európy) je deliacim stupňom magisterský, v USA je ním bakalársky. Napriek tomu jeho ukončenie spravidla nepredpokladá záverečnú skúšku ani záverečnú prácu. „Graduate study“ predpokladá ukončenie bakalárskeho stupňa, na ktorý spravidla nenadväzuje a veľká časť študentov zmení školu. „Master“ stupeň je spravidla iba voliteľný a nie je nutným predpokladom k pokračovaniu v programe k získaniu doktorátu. Oproti tomu sa na Slovensku v prípadoch, že bakalárske štúdium má na škole pokračovanie sa snaží veľká väčšina študentov pokračovať v štúdiu. Prispieva k tomu aj skutočnosť, že pracovná legislatíva s bakalárskym stupňom a jeho nositeľ nedostane od profesionálnej komory oprávnenie vykonávať povolanie*
5. *Koncepcia profesúry ako titulu je zastaralá, patrí do obdobia dvorných radcov a podobných titulov. Najškodlivejším dôsledkom je, že inštitúcia menovaných profesorov vytvára začarovaný kruh v praxi akreditácií magisterských a doktorandských programov: prvoradým kritériom akreditácie je formálna požiadavka, aby garantom bol menovaný profesor, ktorého si vysoká škola podľa vlastných kritérií vymenuje namiesto vecného posúdenia programu.*

Návrhy s podrobným zdôvodnením

4. *Namiesto toho, aby sa akreditovali jednotlivé študijné programy, akreditovať iba právo vzdelávať v jednotlivých odboroch.*

Zdôvodnenie: V súčasnosti nie je zo zákona ani predpisov nižšej právnej normy zrejmé, čo z akreditačného spisu môže škola pozmeniť, nieto pozmeniť štruktúru študijných programov. Kontrola množstva jednotlivých študijných programov akreditačnou komisiou je iba formálna, pretože na ne nemá dost času. Akreditovanie práva vzdelávať danom odbore by malo značiť vyjadrenie dôvery škole, že je schopné tvoriť študijné programy a pružne ich v reakcii na vývoj meniť. Rovnako by však zlý program v rámci určitého odboru mal byť dôvodom k odobratiu práva vzdelávať v danom odbore.

5. Pozmeniť novelu vysokoškolského zákona, ktorá predĺžila platnosť trvalých pracovných miest do 70 rokov tak, že sa vráti vek odchodu dôchodku do 65 rokov s tým, že dá škole možnosť posunúť vek odchodu maximálne do veku 70 rokov.

Zdôvodnenie Na jednej strane je skutočnosťou, že aktívny vek sa predlžuje, na druhej strane je na vysokých školách ešte stále veľa pracovníkov, ktorí v predchádzajúcom režime dostali trvalé pracovné zmluvy bez výberového konania, založeného na odborných kvalitách a teraz berú miesta perspektívnym mladým.

6. Zmeniť odst. (9) § 54 nasledovne: Študijná časť doktorandského štúdia pozostáva najmä z individuálneho štúdia odbornej literatúry, potrebnej pre zameranie dizertačnej práce a širšieho vedeckého základu pre ňu. Znalosť preštudovanej literatúry osvedčuje študent v dizertačnej skúške. Študijný plán môže obsahovať povinnosť účasti na prednáškach vrátane skúšok a na odborných seminároch.

Zdôvodnenie. Titul doktora vyjadruje schopnosť vedecky pracovať. Podstatnou zložkou tejto schopnosti sú hlboké a široké vedomosti a schopnosť rozširovať ich individuálnym štúdiom. Prednáškový program tým, že je na rozdiel od amerického systému súčasťou prísne limitovaného troj- až štvorročného programu študentovi nedáva na individuálne štúdium dostatok času. Úprava rieši dva ďalšie problémy. Po prvé, v mnohých študijných programoch je málo študentov na to, aby bolo možné a efektívne pre nich poriadat' dostatočné spektrum prednášok. Povinnosť získavania kreditov takto vedie študentov k tomu, že navštevujú prednášky s minimálnym osohom pre nich. Po druhé, úprava rieši nevyjasnený vzťah medzi dizertačnou skúškou a skúškami z jednotlivých absolvovaných prednášok.

7. Zmeniť profesúru z titulu na funkciu. Funkcia profesora by sa obsadzovala konkurzom a nemala by platnosť mimo školy, ktorá ju udelí.

Zdôvodnenie. Menovanie profesorov prezidentom na základe kritérií, ktoré si určujú jednotlivé školy je nesystémové a je málo krajín, v ktorých sa uplatňuje. Dôležitosť tejto zmeny je v tom, že odstráni prax formálneho posudzovania akreditácií podľa toho, či škola má alebo nemá profesora, ktorého si vymenuje podľa vlastných kritérií.

6. Vypustiť odseky 5 a 6 par. 54

Zdôvodnenie. Takéto predstavy o doktorandskom štúdiu sú jednoducho prinajmenej v matematike naivné a nefunkčné. Zaužívanou osvedčenou praxou je, že sa doktorand hlási k školiteľovi a po vzájomnej dohode dospievajú až počas štúdia ku konkrétnej téme, ktorá je prispôbena záujmom a schopnostiam doktoranda. Treba dodať, že napr. v americkom systéme doktorandského štúdia sa aj školiteľ definuje až počas štúdia. Pretože v iných disciplínach môže byť optimálna prax iná, treba riešenie ponechať na školu.

Podnety dr. Vinařa k novelizácii Zákona 131/2002 o vysokých školách

Návrhy s podrobným zdôvodnením

1. Postavenie vedeckých a pedagogických zamestnancov vysokých škôl je určené paragrafom 77 zákona o vysokých školách. Navrhujem zrušiť väčšinu ustanovení tohto paragrafu, konkrétne odst. 2-7.

Zdôvodnenie: Väčšina pracovno-právnych vzťahov v SR sa riadi ustanoveniami Zákonníka práce, ktorého paragraf 48 fakticky určuje, že ľubovoľný pracovník po šiestich rokoch práce pre toho istého zamestnávateľa má nárok na pracovnú zmluvu na dobu neurčitú. Odstavce 4 a 6 toho istého paragrafu však dávajú výnimku z tohto pravidla na vykonávanie prác podľa zákona o vysokých školách a tvorivým vedeckým pracovníkom. Na základe tejto výnimky a citovaných ustanovení VŠ zákona, čas pokým učiteľ alebo vedecký pracovník na VŠ môže získať s vysokou školou niečo ako zmluvu trvalejšieho charakteru je v rozmedzí 15-20 rokov práce pre toho istého zamestnávateľa. Pri nástupe mladých pracovníkov na VŠ teda od nich žiadame, aby sa v porovnaní s ostatnými odvetviami hospodárstva preukázali vyšším vzdelaním (vzdelanie III. stupňa), pracovali za rádovo nižšie platy a akceptovali podstatne horšie podmienky pracovno-právnych vzťahov ako prakticky kdekoľvek inde v hospodárstve. V praxi to navyše znamená, že sekretárkam, upratovačkám a údržbárom poskytujú vysoké školy väčšiu istotu, ako tvorivým pracovníkom a učiteľom, čo je pomerne absurdné. Tieto ustanovenia boli zavedené do zákona o VŠ, aby sa umožnilo vysokým školám zbaviť sa nadpočetných pracovníkov, ktorí získali svoje pozície ešte pred rokom 1989 a znemožňovali efektívne fungovanie VŠ. Ustanovenia sa však ukázali ako neefektívne z dvoch dôvodov. Za prvé, ich nie je možné uplatňovať retroaktívne, to znamená že vyššie uvedeným pracovníkom nie je možné odňať ich výhodnejšie pracovnoprávne postavenie získané pred účinnosťou týchto ustanovení. Za druhé, vzhľadom k neustálemu opakovaniu konkurzov aj na miesta, ktoré sú obsadené pracovníkmi s ktorých činnosťou je vedenie VŠ spokojné, sa tieto konkurzy degradovali na formalitu a reálne sú často vypisované takým spôsobom, aby presne "sadli" na príslušného pracovníka. Iným slovom povedané, tieto ustanovenia reprezentujú mechanizmus, ktorý sa ukázal ako nefunkčný, a keďže ide o nesyntetické opatrenie, nie je dôvod na jeho ďalšie udržiavanie. Naopak, zákonník práce sám o sebe obsahuje účinné opatrenia, ktoré umožňujú vedeniu VŠ (tak ako každému inému zamestnávateľovi) sledovať kvalitu svojich zamestnancov a v prípade nedostatočnej výkonnosti rozviazať so zamestnancom pracovný pomer aj v prípade, že ide o zmluvu na dobu neurčitú, ako napríklad pri zmene štruktúry študijných programov alebo výskumných úloh (par. 63 odst. 1b), nedostatočný pokrok pri zvyšovaní kvalifikácie, nedostatočná kvalita vedeckej alebo pedagogickej práce (par. 63 odst. 1d), alebo pri porušení pracovnej disciplíny (par. 68). Efektívne využívanie týchto možností môže plne nahradiť akýkoľvek pozitívny prínos mechanizmov v súčasnosti obsiahnutých v zákone o VŠ.

V Bratislave 24.4.2011

Prof. RNDr. Daniel Ševčovič, CSc.
Predseda AS FMFI UK